

Propaganda djelima

JEDAN OD NAČINA OBLJEŽAVANJA SOCIJALISTIČKIH OBLJETNICA

Errico Malatesta

1889.

Jedan nam drug piše: „Naš je običaj da svoje godišnjice obilježavamo skupovima, govorima, lijepljenjem manifesta i podizanjem transparenta.¹ Upravo smo zbog tih stvari došli pred sudove i proveli mnoge mjeseci u zatvoru. Ipak, naše skupove i predavanja posjećuju samo drugovi koji već vjeruju, naši se manifesti slabo čitaju i brzo skidaju, a poruke s plakata slabo su ili nikako shvaćene. Stoga se pitam, imajući u vidu rezultate koje smo svime time postigli, je li to vrijedno izlaganja najhrabrijih među nama opasnosti od opetovanoga dugoročnog tamničenja.

Sinulo mi je sljedeće: ne bi li bila dobra ideja da se na takve obljetnice grupe drugova okupe na najpogodnijem mjestu i času, upadnu u najbogatije prodavaonice hrane, odjeće, obuće itd. te da njihov sadržaj podijele siromašnima koji onuda prolaze ili ondje čame? A na selu bi male skupine hrabrih ljudi mogle neočekivano zauzeti veleposjednička skladišta, pozvati seljaštvo da slijedi njihov primjer te ponese kući pšenice, ulja, vina, oruđa i svega što ondje nađu?

Ako tijekom takvih događaja bude govora o našim načelima i podijele se manifesti kako bi objasnili akciju, govorite o borbama iz prošlosti i navijestite bitke i pobjede u bliskoj budućnosti. Tako će događaj čiju godišnjicu obilježavamo zaista ostati urezan u umovima ljudi te će služiti kao propaganda i primjer.

Istina, često ćemo se suočiti s opasnostima i obvezama, ali ipak vrijedi pokušati. Ako možemo riskirati zbog stvari od male ili nikakve koristi, zašto ne bismo riskirali i onda kad možemo sa sigurnošću ostvariti velike rezultate? Osim toga, ako dodamo malo opreza i vještine postojećem entuzijazmu, mnogo ćemo se lakše izvući s akcijama koje lako potiču mase na sudioništvo, nasuprot onima koje ostavljaju mase isključenima i indiferentnima. K tome, uvijek je dobro ne biti uhvaćen, jer onda možemo prijeći na sljedeću akciju.”

***

Svesrdno podržavamo sugestiju našega dopisnika i preporučujemo je ostalim drugovima kako bi svatko od njih učinio sve što može da je provede.

Dapače, vrsta akcije kakvu predlaže drug čini nam se toliko jednostavna i plodna da je ne želimo vidjeti samo za obljetnice, već svagda i posvuda.

***

Akcije ove vrste nude dvostruku pogodnost izravnoga napada na vlasništvo koji je k tome izvediv za svakoga i primjenljiv, ma u kakvoj formi, uvijek i posvuda. Privatno vlasništvo temelj je na kojemu počiva cijelo zdanje eksploatacije, ugnjetavanja, sramote, korupcije, mržnje, poroka, kriminala i ratovanja koji su utkani u ovu silno hvaljenu civilizaciju. Prije svega, moramo uništiti privatno vlasništvo.

***

Poštovanje prema vlasništvu kojim su svećenici, moralizatori, zakonodavci i političari stoljećima nastojali zadvojiti ljude, ostavlja na ljudima ubojite posljedice.

U štrajkovima se, na primjer, vrlo često susrećemo sa snažnim ljudima koji tuku ili ubijaju šefove i nadzornike. Vidjeli smo, primjerice u Montceau-les-Minesu u Francuskoj, na desetke radnika otpremljenih u zatvor jer su bacali bombe u kuće inženjera i upravitelja. Vidjeli smo kako u Belgiji rulje pobunjenih rudara drže u šaci buržoaziju, pale rudnike i danima gospodare velikim

---

¹ Časopis *L'Associazione* Malatesta je osnovao 1889. u Nici nakon povratka iz Južne Amerike. Iako je bio kratka vijeka, *L'Associazione* je bio vrlo utjecajan te je Malatesta u njemu počeo razvijati osnove svojega anarhizma.

okruzima, uključujući i bogate gradove.² Ali nikad nismo vidjeli takve štrajkaše da prisvajaju dobra i domove shvaćajući da su gospodari beskorisne krvopije te da sve što su radnici stvorili, njima i pripada.

Radni čovjek koji prkosi šefu i poseže za nožem kako bi mu naplatio dugotrajno mučeništvo koje je nanio svojim najamnim robovima nije tako rijedak. Ali radnik koji veselo odlazi sa šefovim vlasništvom, mirno i zadovoljno sa sviješću čovjeka koji zna da samo upražnjava svoje pravo, vrlo je, vrlo rijedak. Gonjen potrebom, radni čovjek poduzima ono što mora, ali to čini sa stidom, s uvjerenjem da čini zlo, pa time ono što bi trebalo biti čin pobune zbog ostvarivanja vlastitih prava, ostaje običan lopovluk koji degradira ljudsku prirodu i dostojanstvo.

To poštovanje prema vlasništvu jedna je od najgorih predrasuda i moramo uložiti sve naše napore da je uništimo.

Proglasimo rat vlasništvu!

Narod mora shvatiti da će nadolazeća revolucija biti revolucija prezrenih i gladnih te da bi, kad god je to moguće, trebao okusiti njezine dobrobiti. U tome leži ključ za uspjeh revolucije, izvjesnost bolje budućnosti i spas čovječanstva.

***

Koliko se toga može učiniti uz samo malo dobre volje, malo poleta i malo mašte!

Šef dijeli nadnice svojim zaposlenicima: jedan bi snažan muškarac bio dovoljan da mu istrgne sef iz ruke te podijeli novac svojim drugovima.

Gazda dolazi pokupiti najamninu: ne bi li se vrlo lako moglo strmoglaviti niz stepenice, čak i bez znanja siromašne udovice ili bolesnoga siromaha čijoj je djeci lešinar upravo htio ugrabiti kruh iz usta?

Stižu vlakovi zemljoposjednika ili špekulanta da pokupe žetvu koja je siromašnoga seljaka stajala toliko znoja: dostajalo bi samo nekoliko organiziranih ljudi da prisvoje vlakove i njihov teret razdijele najpotrebitijim obiteljima.

Poreznik odlazi u svoj obilazak od kuće do kuće: koliko bi napora trebalo da ga se frkne u jarak u nekoj osamljenoj ulici?

Zemljoposjednik je istjerao svoje zakupce ili stanare zbog neplaćanja dividende ili najmnine: ne bi li bila dobra praksa suočiti njegove nasljednike sa zastrašujućim primjerom osvete potlačenih?

U našim seoskim predjelima bikovi i ovnovi tove se za stolove gospodara: zašto ih ne zaklati kad se ukaže prilika te pozvati skorbutne i anemične seljake da se posluže s malo mesa koje im je toliko očajno potrebno? Ako se prvom prilikom ti bijednici ne bi usudili pojaviti, zašto ne odnijeti tu dobru hranu ravno u njihove kolibe? Karabinjeri naprosto ne mogu biti posvuda... a i oni su od krvi i mesa te će, kad shvate da ljudi misle ozbiljno, znati kako se držati po strani.

Čemu crtati dodatne primjere? Jednom kad krenemo putem svjesne nezavisne akcije, svatko tko ima volje moći će sebi odrediti zadatak i naći sebi druge koji su mu potrebni.

***

---

² Godine 1882. u Montceau-les-Minesu, rudarskom gradiću pored Liona, rudnike je pogodila teška recesija. Organizacija poznata kao Crna banda slala je pisma upozorenja voditeljima rudnika i vladinim dužnosnicima da bi zatim pribjegla direktnoj akciji. Dvadeset trojica muškaraca uhićena su i izvedena pred sud. Godine 1886. u Belgiji su među rudarima na području Borinagea, Liègea i Charlerioia izbili masovni štrajkovi za bolje nadnice i opće pravo glasa. Vojska pod komandom generala Van der Smisena ugušila je pobunu u krvi.

Vrijeme je da prihvatimo odgovornost za još pogrešaka.

Nekad davno podizali smo bande naoružanih ljudi.

Banda, u uobičajenom smislu riječi te kako smo je mi prakticirali, jest ratna družina – ona zahtijeva snagu, probrano oružje i posebno obučeno ljudstvo. Iako je to teško ostvarivo, ključno je da obuka bude stroga tajna; ljudstvo mora biti izvučeno iz svoje okoline i prirodnoga težišta svojih aktivnosti; potrebna je složena organizacija temeljena na autoritarnim načelima te stručno vodstvo određenoga ugleda. Zatim, kad sve teškoće nadiđe, banda izlazi na polje da bi zatekla nepripremljeno tlo, da bi bila raštrkana i poražena prije nego što su ljudi mogli shvatiti što je uopće ta banda htjela!

U međuvremenu, gomila ljudi koji bi podržali pobunu, u nemogućnosti da se pridruže bandi, stoji postrance beskorisna.

Zaista je istina da nove stvari zahtijevaju nove metode.

Mi želimo narodnu revoluciju koju će provesti ruke svih voljnih, bez nametnutih vođa. Stoga trebamo prigrliti metode dostupne svima kao i različite stavove i vrste podrške.

Umjesto klasične bande – koja zbog stroge formaliziranosti više ne može odražavati nove okolnosti i težnje, koja je još tromija zbog promjena topografskih, vojnih i političkih prilika, te koja, jednom sastavljena, djeluje desetke godina bez ikakva propitivanja – hajdemo imati jednu nespontanu, spontanu i nepopustljivu, grupnu i individualnu akciju.

Postoji druga vrsta bande koja se još posvuda može okupiti, na selu ili u gradu, a ne zahtijeva nikakve resurse osim onih koje može sama pribaviti: to je slobodna privremena banda koja se okuplja kako bi izvela neku specifičnu akciju i koja se razdvaja kad je akcija završena, još prije nego što stignu glasovi do policije i ona se uspije pokrenuti.

Dok čekamo dan kad ćemo izići na ulice s masama ljudi da zadamo posljednji udarac, trebali bismo prakticirati takve bande kad god je individualna akcija nedovoljna i neučinkovita.

***

Dugo smo bili paralizirani opsesijom akcijama velikoga razmjera.

Potratili smo godine neprestanim porađanjem pothvata koji nikad ne bi sazreli dovoljno da budu izvedeni, ili pak, još gore, čekajući da ih drugi provedu umjesto nas.

Bacimo se najzad na pravi, praktični i koristan posao: hajdemo učiniti ono što možemo, ali hajdemo to zaista učiniti!

Po sebi beznačajne, akcije koje se neprestano ponavljaju na mnogim mjestima važnije su od velebnih pothvata koji se događaju jednom u deset godina.

Nikad se nećemo umoriti od ponavljanja: velika revolucija, masovni ustanak doći će kao rezultat neumoljive propagande i iznimnoga broja pojedinačnih i kolektivnih pobuna.

Anarhistička biblioteka
Anti-Copyright

Errico Malatesta
Propaganda djelima
JEDAN OD NAČINA OBILJEŽAVANJA SOCIJALISTIČKIH OBLJETNICA
1889.

L'Associazione (Nica) 1, br. 2 (16. listopada 1889.)
Prevela i uredila: Mia Gonan. Preuzeto iz: Errico Malatesta, *Ni demokrati ni diktatori*. Odabrani
spisi 1884.- 1930. DAF, Zagreb 2022.

anarhisticka-biblioteka.net